

Sykepleien

ETIKK

Skal sykepleiere hilse på pasienter de møter privat?

Du er på fest og møter en pasient du kjenner godt fra jobben. Skal du hilse eller late som ingenting? Et enkelt spørsmål om høflighet kan fort bli et etisk dilemma.

[Rådet for sykepleieetikk](#)

Sykepleien 2026;113

FAKTA

[SPØR OM ETIKK](#) Har du et spørsmål om etikk? Send oss en [e-post](#).

[Rådet for sykepleieetikk](#) er et uavhengig organ i Norsk Sykepleierforbund. Sykepleien vil i denne spalten publisere et utvalg av etiske spørsmål og dilemmaer som etisk råd har mottatt. Tekstene er anonymisert.

Rådet for sykepleieetikk fikk denne problemstillingen fra en kollokviegruppe med sykepleierstudenter: Hvor går grensen mellom å være vennlig som privatperson og å opptre profesjonelt som sykepleier?

I en praksisperiode på medisinsk avdeling ved lokalsykehuset følger en sykepleierstudent opp en ung pasient i flere uker. De er omtrent jevngamle og får god kontakt. Pasienten har et krevende sykdomsforløp, og studenten blir godt kjent med henne.

Noen måneder senere møter sykepleierstudenten den tidligere pasienten på en fest. Pasienten står sammen med personer studenten ikke kjenner. Studenten blir glad for å se henne og får lyst til å gå bort og spørre hvordan det går med henne etter sykdomsperioden.

Samtidig blir hun usikker. Skal hun late som om hun ikke kjenner henne, eller hilse som hun ville gjort med andre hun kjenner? Kan en vennlig hilsen avsløre at de kjenner hverandre fra sykehuset? Og hvordan vil pasienten oppleve det dersom studenten later som om hun ikke kjenner henne?

Sykepleierstudentens etiske dilemma

Ved første øyekast kan situasjonen virke enkel. Det er naturlig å hilse på mennesker vi kjenner, og det kan oppleves både uhøflig og avvisende å late som om vi ikke ser dem. Men når bekjentskapet har oppstått gjennom helsehjelp, må vi også ta hensyn til pasientens rett til privatliv.

En vennlig hilsen kan vekke spørsmål hos andre om hvordan de kjenner hverandre. Samtidig kan det oppleves sårende for pasienten dersom studenten overser henne. Dilemmaet handler ikke bare om taushetsplikt, men også om hvordan studenten kan vise medmenneskelighet uten å gå på bekostning av pasientens personvern.

«Når bekjentskapet har oppstått gjennom helsehjelp, må vi også ta hensyn til pasientens rett til privatliv.»

Mange sykepleiere og sykepleierstudenter vil kjenne seg igjen i denne situasjonen. Det kan oppleves både unaturlig og uhøflig å overse en person man kjenner, særlig når man har fulgt vedkommende tett gjennom en krevende sykdomsperiode. Samtidig reiser slike møter spørsmål om taushetsplikt, personvern og profesjonelle grenser.

Dilemmaet er at studenten ønsker å være vennlig og vise omsorg, samtidig som hun må overholde taushetsplikten. Det som i en vanlig sosial sammenheng ville vært naturlig, kan i denne situasjonen få betydning for pasientens personvern.

Taushetsplikt og personvern

Når sykepleiere og sykepleierstudenter møter nåværende eller tidligere pasienter i sosiale sammenhenger, gjelder taushetsplikten på samme måte som i helse- og omsorgstjenesten. Det betyr at de må være oppmerksomme på at både ord og handlinger kan bidra til å avsløre at en person er, eller har vært, pasient.

Mange ønsker ikke at andre skal få kjennskap til helseutfordringer, kontakt med helsetjenesten eller tidligere sykdom. Taushetsplikten skal beskytte pasientens rett til selv å bestemme hvem som skal få slike opplysninger.

Rådet mener derfor at det som hovedregel er klokest å la pasienten ta initiativ til kontakt. Dette er en etisk anbefaling som bygger på hensynet til pasientens personvern, ikke et absolutt forbud mot å hilse. Dersom pasienten hilser eller innleder en samtale, kan sykepleierstudenten selvsagt svare høflig.

Det samme gjelder spørsmål om helse og behandling. Selv om ønsket om å spørre kan være et uttrykk for omsorg og interesse, bør sykepleierstudenten ikke ta initiativ til slike samtaler.

Hvis pasienten begynner å snakke om sykdommen eller behandlingen mens andre er til stede, bør studenten være varsom med å gå inn i samtalen. Hun kan for eksempel foreslå at de snakker et sted hvor andre ikke kan høre dem, dersom pasienten ønsker det.

Respekt for pasientens personvern innebærer å respektere pasientens rett til selv å bestemme hvem som skal få kjennskap til opplysninger om egen helse.

Profesjonelle grenser

Møtet på festen handler også om profesjonelle grenser. Relasjonen mellom studenten og pasienten oppsto gjennom helsehjelp og var derfor annerledes enn en vanlig privat relasjon. Selv om de er jevngamle og fikk god kontakt, har studenten fått kjennskap til personlige og fortrolige opplysninger gjennom praksisperioden.

I yrkesetiske retningslinjer for sykepleiere understrekes det at sykepleiere skal respektere pasientens integritet og unngå rollesammenblanding. Det innebærer å være bevisst på forskjellen mellom relasjoner som oppstår gjennom jobben, og relasjoner som utvikles privat.

«Selv om de er jevngamle og fikk god kontakt, har studenten fått kjennskap til personlige og fortrolige opplysninger gjennom praksisperioden.»

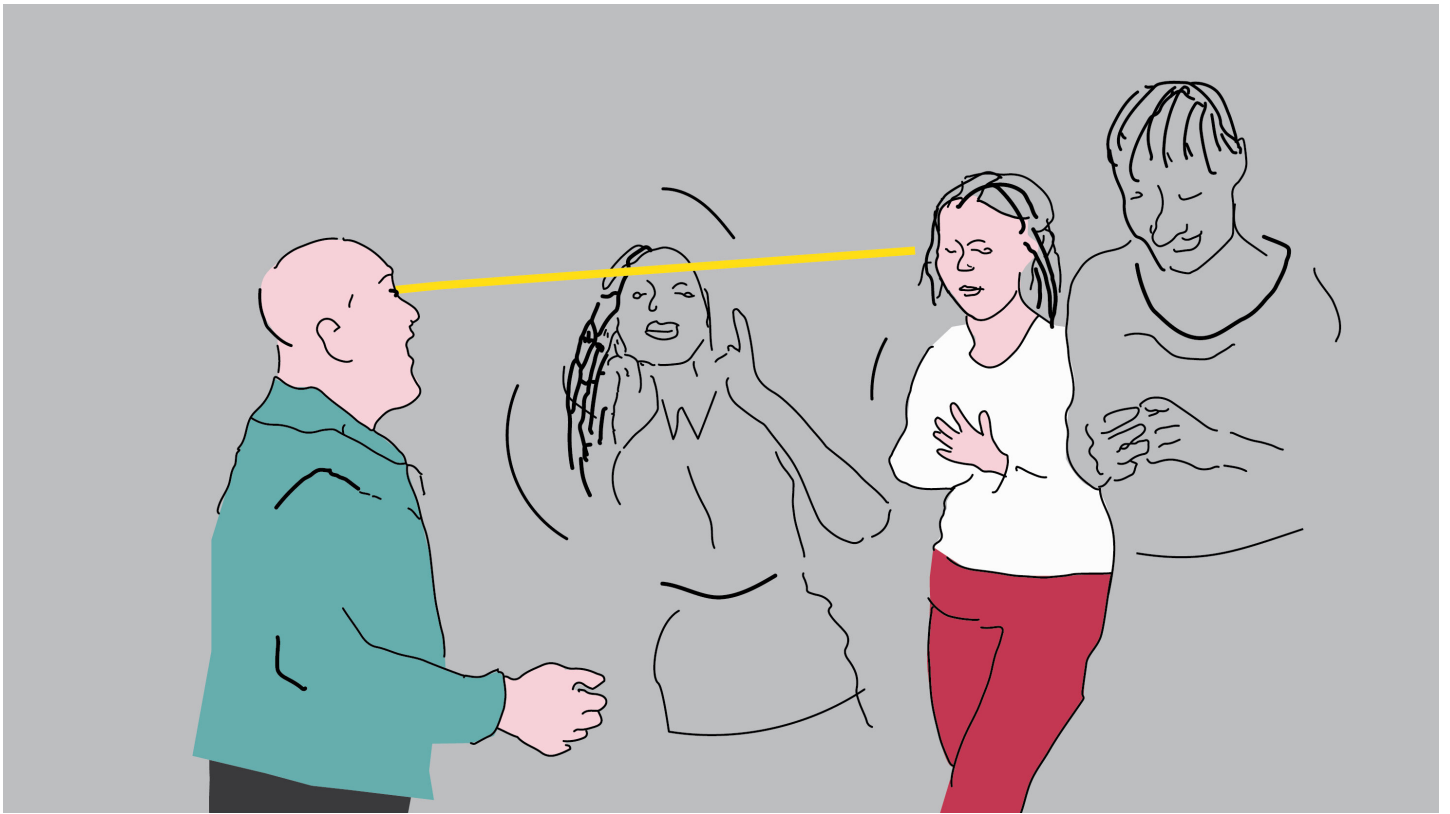
Som sykepleiere må vi av og til leve med at vi ikke får vite hvordan det går med pasientene etter at kontakten er avsluttet. Det kan være krevende, men er en del av ansvaret som følger med rollen. Rådet mener derfor at pasienten selv må få bestemme om hun vil gi uttrykk for at de kjenner hverandre.

Sykepleieren har ansvar for å beskytte pasientens personvern og hindre at andre får kjennskap til fortrolige opplysninger. Derfor bør studenten unngå samtaler som kan avsløre opplysninger om pasientens helse.

Oppsummert

Når sykepleiere møter tidligere pasienter privat, må de være bevisste på hvordan både ord og handlinger kan påvirke pasientens personvern. En vennlig hilsen er ikke nødvendigvis problematisk, men det er som hovedregel klokt å la pasienten ta initiativ til kontakt.

Profesjonell omsorg handler ikke bare om hva vi gjør, men også om når vi bør avstå fra å handle. Ved å la pasienten bestemme om de skal hilse på hverandre, viser vi respekt for pasientens integritet og rett til privatliv.

PROFESJONELLE GRENSER: Sykepleiere har taushetsplikt også på fritiden. Det kan gjøre møter med tidligere pasienter i sosiale sammenhenger utfordrende. *Illustrasjon: Monica Hilsen*